

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

Element nl

Vereniging voor energie van Nederlandse bodem

ebn

Publiek energiebedrijf
van en voor Nederland

Sectorakkoord gaswinning in de energietransitie

Partijen:

1. De Minister van Klimaat en Groene Groei en handelend als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, waarvan de zetel is gevestigd te Den Haag, hierna te noemen **KGG**;
2. De Vereniging Element NL¹, als vertegenwoordiger van Vergunninghouders en Beheerders die in Nederland actief zijn op het gebied van het opsporen en winnen van olie en gas, vertegenwoordigd door Voorzitter, Gerda Verburg hierna te noemen **Element NL**;
3. De besloten vennootschap Energie Beheer Nederland, vertegenwoordigd door Chief Executive Officer, Jan Willem van Hoogstraten, hierna te noemen **EBN**.

Hierna gezamenlijk te noemen Partijen **constateren het volgende:**

¹ Indien een bedrijf in Nederland actief wordt of wil worden als Vergunninghouder of Beheerder en nog geen lid is van Element NL, dan zal Element NL dit bedrijf informeren over en betrekken bij de uitwerking van de afspraken in dit Sectorakkoord. Daarnaast zal Element NL de (nieuwe) Vergunninghouder of Beheerder uitnodigen om lid te worden van Element NL.

Aanleiding

Nederland gaat over op duurzame energie. In die overgang speelt aardgas nog tot ten minste 2045 een belangrijke rol als transitiebrandstof: ruim een derde van het primair energieverbruik van Nederland wordt momenteel nog ingevuld door aardgas. Dit gas is met name nodig om huizen te verwarmen. Ook de Nederlandse industrie kan nog niet zonder. Er is nog niet voldoende duurzame energie beschikbaar om nu al te kunnen stoppen met het gebruik van aardgas. Prognoses² laten zien dat het volledig afbouwen van de Nederlandse gasvraag in lijn met onze klimaatambities nog zeker enkele decennia in beslag zal nemen.

Het benodigde aardgas komt niet meer alleen uit Nederland. Sinds 2018 is Nederland netto-importeur van aardgas. Dat betekent dat er sindsdien per saldo meer aardgas wordt geïmporteerd dan geëxporteerd. Momenteel dekt de totale gasproductie uit de Nederlandse kleine velden³ nog ongeveer 30% van de totale Nederlandse aardgasvraag van ongeveer 30 miljard m³ per jaar.

Gaswinning en de Staat⁴

Het aardgas in de diepe ondergrond van Nederland is eigendom van de Staat.⁵ De opsporing en winning mag alleen plaatsvinden door Vergunninghouder(s) in publiek-private samenwerking met Energie Beheer Nederland (EBN), waarvan de aandelen eigendom van de Staat zijn. Bij de winning gaat het eigendom van het aardgas over van de Staat op EBN en de Vergunninghouder(s), naar rato van de daarover gemaakte afspraken, veelal in een verhouding van 40/60. Ook de bijbehorende kosten (investeringen, operationele en opruimkosten) worden volgens dezelfde verhouding tussen deze partijen gedeeld. Inclusief belastingen en belastingaftrek wordt de totale opbrengst bij aardgaswinning tussen Staat en Vergunninghouder(s) gedeeld in een verhouding van circa 70/30.

Importafhankelijkheid beperken

De inval van Rusland in Oekraïne in 2022 en het wegvallen van de toevoer van gas uit Rusland heeft duidelijk gemaakt hoe belangrijk het is om minder afhankelijk te zijn van het buitenland voor de levering van het in Nederland benodigde aardgas. De huidige geopolitieke ontwikkelingen versterken dit. Daarnaast werd duidelijk dat de Nederlandse consument kwetsbaar is voor sterke prijschommelingen op de mondiale gasmarkt. Ook het Draghi-rapport⁶ waarschuwt voor te veel geopolitieke afhankelijkheid en stelt dat binnenlandse gasproductie dit risico deels kan mitigeren. Zo kan Nederlands aardgas strategisch bijdragen aan (Europese) leveringszekerheid en betaalbaarheid van aardgas. En daarmee is de gaswinning uit de Nederlandse kleine velden van nationaal en Europees belang.

Om deze redenen wordt in dit akkoord ingezet op het stimuleren van nieuwe investeringen in opsporing en winning van gas uit de Nederlandse kleine velden op de Noordzee, om de importafhankelijkheid zo beperkt mogelijk te houden en de voorzieningszekerheid te bevorderen. Dit is ook in lijn met het regeerprogramma,⁷ waarin het kabinet heeft aangegeven in te zetten op de opschaling van de gaswinning op de Noordzee. Daarnaast blijft ook de gaswinning uit kleine velden op land van belang.

² KGG (2024). Delfstoffen en aardwarmte in Nederland, jaarverslag 2023.

³ Betreft alle Nederlandse gasvelden m.u.v. het Groningenveld. Uit het Groningenveld wordt geen aardgas meer gewonnen.

⁴ De tekstkaders zijn bedoeld ter verduidelijking van de inhoudelijke tekst en maken geen onderdeel uit van het Sectorakkoord. Dit geldt voor alle kaders in dit Sectorakkoord.

⁵ Met inwerkingtreding van de Mijnbouwwet op 1 januari 2003 is opgenomen dat delfstoffen eigendom van de staat zijn. Die bepaling is op grond van artikel 143 lid 4 van de Mijnbouwwet niet van toepassing voor een beperkt aantal oude vergunningen op land.

⁶ Link: https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en.

⁷ Regeerprogramma kabinet Schoof-I: Regeerprogramma; uitwerking van het hoofdlijnenakkoord door het kabinet, 13 september 2024.

Daling afvlakken

De gasproductie uit de Nederlandse kleine velden is in de afgelopen twintig jaar sterk afgenomen, van circa 36 miljard m³ in 2004 naar 8,8 miljard m³ in 2023.⁸ Om de daling van productievolume zoveel mogelijk af te vlakken – er is immers nog gas nodig – moeten nieuwe investeringen in de opsporing van en winning uit zowel al aangetoonde als nieuwe, nog aan te tonen Nederlandse gasvelden worden gestimuleerd. De verwachting is dat met de winning van het resterende, nog in de ondergrond aanwezige aardgas, nooit een niveau wordt bereikt waarbij er meer aardgas wordt gewonnen dan dat er in Nederland wordt gebruikt. Kortom: toekomstige Nederlandse gaswinning zal altijd onder de toekomstige binnenlandse aardgasvraag blijven.

Nederlands aardgas als transitiebrandstof

Nederlands aardgas maakt Nederland tijdens de transitiefase naar een duurzaam energiesysteem niet alleen minder afhankelijk van de import van buitenlands gas, maar is ook beter voor het klimaat. De uitstoot van broeikasgassen, waaronder ook methaan, tijdens de winning en het transport uit de Nederlandse kleine velden is in het algemeen 30 tot 50 procent lager dan de uitstoot veroorzaakt door geïmporteerd aardgas (LNG)^{9,10} met uitzondering van pijpleidinggas uit Noorwegen. Noors gas voorziet in ongeveer 30% van de aardgasvraag in de Europese Unie.¹¹

Gasreserves en infrastructuur straks mogelijk niet meer beschikbaar

De gasinfrastructuur in het Nederlandse deel van de Noordzee is sterk geïntegreerd, waarbij de gasproducenten gebruikmaken van elkaars installaties en pijpleidingen om zo op een efficiënte wijze het gewonnen gas aan land te brengen. Met het afnemen van de productievolumes, wordt het gebruik van de infrastructuur (relatief) duurder. Onder de huidige omstandigheden bereiken productievolumes komende jaren een dermate laag niveau dat delen van de infrastructuur niet langer economisch te behouden zijn. Zonder maatregelen zal waardevolle gasinfrastructuur binnen enkele jaren verdwijnen. Daarmee zouden significante gasreserves niet meer beschikbaar zijn voor de transitiefase. De offshore infrastructuur zal dan ook niet meer beschikbaar zijn voor hergebruik voor andere toepassingen, zoals transport en opslag van CO₂ en waterstof.

⁸ TNO. Delfstoffen en aardwarmte in Nederland, jaarverslag 2023.

⁹ Oxford Energy, beschikbaar via <https://www.oxfordenergy.org/publications/dutch-gas-production-from-the-small-fields-why-extending-their-life-contributes-to-the-energy-transition/>.

¹⁰ Energie in Cijfers 2025 (www.ebn.nl/feiten-en-cijfers/kennisbank/infographic-2025).

¹¹ Europese Unie, 2025. Verkregen via <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/where-does-the-eu-s-gas-come-from/#:~:text=Norway%20provided%20almost%2030%25%20of,countries%2C%20the%20UK%20and%20Qatar.&text=Treemap%20showing%20market%20shares%20and,to%20the%20EU%20in%202023>, geraadpleegd op 25 februari 2025.

Criteria bij investeringsbeslissingen

Voor de opsporing en winning van aardgas en de aanleg van de benodigde infrastructuur zijn grote investeringen nodig. Belangrijke criteria bij investeringsbeslissingen zijn onder andere de kans op succes, de verwachte netto-opbrengsten en de vergunningensituatie. De verwachte waarde van de verschillende investeringsopties wordt onderling gerangschikt, zodat de beschikbare investeringsruimte zo rendabel mogelijk wordt ingezet.

Veel internationaal opererende producenten geven steeds meer de voorkeur aan investeringen elders in de wereld boven investeringen in Nederland, omdat elders de terugverdientijden korter zijn en de te winnen volumes groter. (Ervaren) obstakels in Nederland, zoals onzekerheid in het vergunningentraject en het gebrek aan een politiek en maatschappelijk draagvlak voor gaswinning spelen daarin ook een belangrijke rol.

Er is al veel van het aardgas dat aanwezig was in de Nederlandse ondergrond geproduceerd, maar ook nu nog kent de Nederlandse ondergrond veel potentie. Ondanks dat veel potentiële projecten in Nederland rendabel te ontwikkelen zijn, hebben projecten in het buitenland met een hogere Net Present Value (NPV) de voorkeur. Om onder de huidige omstandigheden het aanwezige potentieel toch te kunnen benutten dient het huidige stelsel te worden aangepast, ter bevordering van investeringen in de transitiefase van gaswinning in Nederland. Dit vraagt, binnen de vigerende wet- en regelgeving, om een andere instelling van betrokken partijen, zoals een intensievere samenwerking tussen operators en transparante en voorspelbare vergunningverlening.

Ook de kleine gasvelden op land dragen bij aan de leveringszekerheid van energie in Nederland. Hiervoor is het noodzakelijk dat er actieve landoperators zijn. Hierover worden aanvullend op dit akkoord afspraken gemaakt.

Andere aanpak is nodig

De Nederlandse gaswinning bevindt zich inmiddels in een 'transitiefase'; veel gasvelden zijn of raken de komende jaren uit productie en er komen relatief weinig nieuwe velden bij. Nieuwe velden zijn veelal veel kleiner en technisch en/of economisch moeilijker te ontwikkelen. De verwachting is dat met het huidige (en historisch lage) activiteitsniveau van opsporing en winning nog slechts 35 tot 40 miljard m³ Nederlands aardgas gewonnen zal worden.

Het technisch potentieel is echter nog aanzienlijk en wordt geschat op ruwweg 200 miljard m³, waarvan ongeveer 150 miljard m³ op de Noordzee en 50 miljard m³ op land. Benutting van dit potentieel beperkt niet alleen de afhankelijkheid van buitenlands aardgas, maar levert de Staat ook significante inkomsten op. Om dit potentieel te benutten is een andere aanpak nodig voor de opsporing en winning van Nederlands aardgas. Het vergt een andere houding van het Rijk en de sector om knelpunten op te lossen en nieuwe investeringen aan te trekken.

Vergunningen en samenwerkingsverbanden

Een vergunning voor opsporing of winning kan verleend worden aan één of meerdere private partijen, die samenwerken in een joint venture om hun risico's en kapitaalverplichtingen te spreiden. De meeste van deze partijen maken onderdeel uit van een internationaal opererende organisatie. Elke vergunning kent één uitvoerder (in het Engels: operator) die de feitelijke werkzaamheden verricht of daartoe opdracht verleent.

Nederland kent op dit moment ruim 170 vergunningen voor opsporing, winning en opslag van koolwaterstoffen. Er zijn 14 operators, die vaak ook joint venture partner zijn in andere vergunningen, en circa 10 niet-uitvoerende Vergunninghouders. De Minister van Klimaat en Groene Groei (KGG) is de vergunningverlener voor mijnbouwvergunningen. EBN levert op verzoek inlichtingen ten behoeve van de vergunningverlening.

Transitiefase

Omdat nieuwe velden veelal kleiner en vaak technisch en/of economisch moeilijker te ontwikkelen zijn, is het investeringsrendement per veld lager dan voorheen. Investerings- en winningsactiviteiten toenemen en het algemene investeringsklimaat voor producenten niet als stabiel wordt ervaren, stellen Partijen vast dat bedrijven terughoudender zijn geworden om te investeren in de opsporing en winning van nieuwe Nederlandse velden. De toenemende druk op de ruimte op de Noordzee en het gebrek aan draagvlak voor gaswinning zorgen daarbij voor extra onzekerheid voor producenten. Wanneer bedrijven investeringen doen in opsporing, willen zij ook de zekerheid hebben dat zij deze investeringen kunnen terugverdienen met de winning van aardgas. Deze veranderende marktomstandigheden bieden kansen voor en vergen investeringen van nieuwe spelers.

Nederlands aardgas is essentieel gedurende de energietransitie

Het energiesysteem bevindt zich in een transitie naar een CO₂-neutrale energievoorziening. Nederlands aardgas is essentieel voor deze energietransitie. Het vergt een nieuwe houding in relatie tot thema's als samenwerking, duidelijkheid en voorspelbaarheid, die past bij deze transitiefase. Het is een verantwoordelijkheid van producenten om vanuit samenwerking nieuwe investeringen te doen, en het vergt beleid van de overheid dat nieuwe investeringen stimuleert.

Nederland bereidt zich voor op een toekomst zonder gaswinning, terwijl bestaande infrastructuur en (lege) velden benut kunnen worden voor de transitie naar een duurzaam energiesysteem. Wanneer het aardgaspotentieel niet benut wordt en de sector verdwijnt, verdwijnt ook infrastructuur voor nieuwe toepassingen voor onder andere CO₂ en waterstof. Een gecoördineerde aanpak is nodig om aardgas te blijven winnen en infrastructuur beschikbaar te houden gedurende de energietransitie.

Probleemanalyse

Partijen constateren de volgende knelpunten die belemmerend zijn voor de aardgaswinning in Nederland:

1. Fragmentatie van producentenbelangen

De versnippering van het producentenlandschap in Nederland staat verregaande samenwerking tussen uitvoerders momenteel in de weg. Vooral op zee werken verschillende Vergunninghouders met vaak verschillende strategische agenda's binnen een verknoopt netwerk samen. Door deze verschillen wordt het potentieel van de ondergrond onvoldoende benut.

2. Gaswinning in de energietransitie

Op termijn wordt het Nederlandse energiesysteem klimaatneutraal. Maar op dit moment is nog niet voldoende duurzame energie beschikbaar om te stoppen met het gebruik van aardgas. Gaswinning uit Nederlandse kleine velden op land en op zee is van belang voor de leveringszekerheid gedurende de energietransitie. Tegelijkertijd staat de gaswinning maatschappelijk onder druk. Mede gelet op de geopolitieke ontwikkelingen is van belang dat aardgas uit Nederlandse bodem, veilig en verantwoord geproduceerd, beschikbaar blijft gedurende de transitie en wordt ingepast in de schaarse ruimte op land en op zee.

3. Onzekerheid over de duur van het vergunningsproces

De vergunningsprocedures rond gaswinning zijn vaak langdurig en complex. Er is de laatste tijd een aantal concrete verbeteringen gerealiseerd, zoals het verduidelijken van de benodigde aan te leveren gegevens bij een vergunningaanvraag door het ontwikkelen van de zogeheten branchedocumenten. Echter, het proces voor de vergunningverlening en de bezwaar- en beroepsprocedures zijn vaak complex en langdurig. Dat leidt steeds vaker tot het niet meer ontplooiën van nieuwe initiatieven.

4. Zorgen over een aantrekkelijk vestigingsklimaat

Nieuwe producenten ervaren een aantal knelpunten dat hen ervan weerhoudt om toe te treden tot de Nederlandse markt. Dit beperkt de beweging in een markt die vraagt om de toetreding van producenten met een ambitie om te investeren in nieuwe projecten. Daarnaast hebben gevestigde producenten zonder investeringsambities moeite om opgebouwde belangen over te dragen. Hierbij vormt de afhandeling van voorziene ontmantelingskosten een belangrijk knelpunt, waardoor overnames vastlopen.

5. Investeringsklimaat en beleid

Investerders beoordelen het investeringsklimaat in een sector niet alleen op basis van het huidige beleid en investeringsklimaat, maar vooral op het verwachte, toekomstige beleid voor de periode waarin zij hun investeringen moeten terugverdienen. Twijfels over de stabiliteit van overheidsbeleid leiden tot terughoudendheid bij nieuwe investeringen.

6. Delen van vergunde gebieden op de Noordzee blijven onbenut

Een deel van de Nederlandse Noordzee is momenteel vergund voor het uitvoeren van opsporings- of winningsactiviteiten voor aardgas. Hiervan blijft een deel onbenut vanwege onder meer bovenstaande knelpunten. Ook op land is een deel van het reeds vergunde gebied onbenut. Dat hangt mede samen met moeizame procedures voor het overhevelen en (her-)vergunnen van areaal, het ontbreken van een prikkel om vergund gebied voortvarend te ontwikkelen en onvoldoende toegankelijkheid van geologische gegevens.

7. Draagvlak

Voor de winning van fossiele brandstoffen is maatschappelijk draagvlak in algemene zin niet meer vanzelfsprekend. Gaswinning blijft nodig in de transitiefase voor energiezekerheid en betaalbaarheid. Voor energieontwikkelingen op land is draagvlak een aandachtspunt. Draagvlak kan worden versterkt door het actief uitdragen van nut en noodzaak van de winning van Nederlands aardgas gedurende de energietransitie en het definiëren van duidelijke randvoorwaarden. Daarbij is het tijdig en zorgvuldig betrekken van de omgeving cruciaal.

Gelet op de voorgaande knelpunten komen Partijen het volgende overeen:

Artikel 1. Definities

Definities zijn in het Sectorakkoord met een Hoofdletter geschreven en onderstreept. Een deel van de definities is overgenomen uit de Mijnbouwwet. Deze definities zijn gemarkeerd met een (M). Bij onduidelijkheid of een wijziging in de Mijnbouwwet is de definitie uit de Mijnbouwwet leidend. Het Sectorakkoord hanteert de volgende definities:

Aanvraag	De aanvraag voor een toestemming, vergunning, instemming, ontheffing of anderszins genoemd, bij of krachtens de Mijnbouwwet of de Omgevingswet met betrekking tot <u>Mijnbouwwerken</u> en <u>Pijpleidingen</u> ten behoeve van het opsporen of winnen van <u>Koolwaterstoffen</u> , waarvoor de Ministerie van Klimaat en Groene Groei het bevoegd gezag is.
Aanvrager	De natuurlijke of rechtspersoon die de <u>Aanvraag</u> doet.
Advies	Het schriftelijke advies van een <u>Adviseur</u> op een <u>Aanvraag</u> .
Adviseur	Een adviseur die bij of krachtens de Mijnbouwwet of de Omgevingswet is aangewezen.
Beheerder (M)	De natuurlijke persoon of rechtspersoon voor wiens rekening en risico een <u>Pijpleiding</u> wordt aangelegd, gebruikt dan wel in stand gehouden.
Branchedocumenten	De branchedocumenten die van toepassing zijn op <u>Aanvragen</u> zoals gepubliceerd op het Nederlandse Olie- en Gasportaal (NLOG).
Buiten werking	Een situatie, waarin een <u>Mijnbouwwerk</u> of <u>Pijpleiding</u> , bestemd voor het opsporen of winnen van <u>Koolwaterstoffen</u> niet meer als zodanig in werking is.
Buiten gebruik stellen van een boorgat (M)	Het permanent afsluiten van een boorgat.
Eén-operator-gedachte	Het samenwerken van <u>Vergunninghouders</u> en <u>Beheerders</u> alsof ze één partij zijn, met als doel de relatieve operationele prestaties in de gehele levenscyclus van een project technisch en economisch te verbeteren en zo de operationele kosten te verlagen binnen de randvoorwaarden van het mededingingsrecht. Het gaat hier bijvoorbeeld om samenwerking binnen opsporings- en winningsactiviteiten, gebruik van beschikbare infrastructuur, <u>Herbestemming</u> , <u>Hergebruik</u> en <u>Ontmanteling</u> .
Herbestemming	Het gebruiken van <u>Mijnbouwwerken</u> , <u>Pijpleidingen</u> en boorgaten voor andere doeleinden dan het opsporen, winnen of opslaan van <u>Koolwaterstoffen</u> , zoals CO ₂ -opslag, transformatorlocaties voor windmolenparken, power-to-gas (bijvoorbeeld waterstof uit windenergie) en het opsporen en winnen van Aardwarmte.
Hergebruik	Het opnieuw gebruiken van <u>Mijnbouwwerken</u> , <u>Pijpleidingen</u> en boorgaten voor het opsporen, winnen of opslaan van <u>Koolwaterstoffen</u> , zoals de verplaatsing van offshore platformen om andere velden te realiseren en het gebruik van velden voor ondergrondse opslag van <u>Koolwaterstoffen</u> .
Koolwaterstoffen	Verzamelnaam van aardgas, aardolie en condensaat.

Mijnbouwinstallatie (M)	Een <u>Mijnbouwwerk</u> dat verankerd is in of aanwezig is boven de bodem van een oppervlaktewater.
Mijnbouwwerk	Een werk dat behoort tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie van werken: a. ten behoeve van het opsporen of het winnen van <u>Koolwaterstoffen</u> ; b. ten behoeve van het opslaan van stoffen; c. die samenhangen met de in de onderdelen a en b bedoelde werken.
Noordzeeregio	Een gebied op de Noordzee als onderdeel van de <u>Regioprogrammering</u> .
Ontmanteling	a. Voor <u>Mijnbouwwerken</u> , uitgezonderd <u>Mijnbouwinstallaties</u> : het (geheel of gedeeltelijk) schoonmaken, verwijderen en afvoeren van de bovengrondse installaties, en het zo veel mogelijk terugbrengen in de oorspronkelijke staat of 'bij afwijkende afspraken met de grondeigenaar' in de afgesproken staat, van het terrein waarop het <u>Mijnbouwwerk</u> is opgericht en de bodem van het terrein; b. Voor <u>Mijnbouwinstallaties</u> : het (geheel of gedeeltelijk) schoonmaken, verwijderen en afvoeren van de installaties, en het zo veel mogelijk terugbrengen in de oorspronkelijke staat van de waterbodem waarop de <u>Mijnbouwinstallatie</u> is opgericht; c. Voor <u>Pijpleidingen</u> : het schoon en veilig achterlaten of verwijderen van <u>Pijpleidingen</u> ; d. Voor boorgaten: het <u>Buiten gebruik stellen van een boorgat</u> overeenkomstig de bepalingen uit de <u>Mijnbouwregeling</u> .
Opsporingsvergunning	Een vergunning voor het opsporen van <u>Koolwaterstoffen</u> .
Partijen	De gezamenlijke initiatiefnemers en ondertekenaars van het <u>Sectorakkoord</u> , te weten KGG, Element NL en EBN.
Pijpleiding (M)	a. Leiding die twee of meer <u>Mijnbouwwerken</u> met elkaar verbindt ten behoeve van het vervoer van stoffen, te rekenen vanaf de eerste isolatieafsluiter van het <u>Mijnbouwwerk</u> ; b. Andere leiding dan bedoeld onder a, aan te wijzen door KGG, die een mijnbouwwerk verbindt met een ander werk ten behoeve van het vervoer van stoffen te rekenen vanaf de eerste isolatieafsluiter van het <u>Mijnbouwwerk</u> .
Regioprogrammering	Maatwerk aanpak en -afspraken voor opsporing en winning van <u>Koolwaterstoffen</u> tussen EBN, (potentiële) <u>Vergunninghouder(s)</u> en <u>Beheerder(s)</u> voor een specifieke <u>Noordzeeregio</u> om knelpunten voor de winning van <u>Koolwaterstoffen</u> in de betreffende <u>Noordzeeregio</u> op te lossen en daarmee de winning van <u>Koolwaterstoffen</u> te vergroten.
Regiotafel	Gremium dat onder leiding van EBN de <u>Regioprogrammering</u> voor een specifieke <u>Noordzeeregio</u> uitwerkt.
Sectorakkoord	Dit integrale pakket van afspraken tussen <u>Partijen</u> om te zorgen voor de optimalisatie van de onshore en offshore winning van <u>Koolwaterstoffen</u> in Nederland.
Transitiefase	De periode waarin Nederland overgaat naar een duurzaam energiesysteem.

Vergunninghouder	De houder van een <u>Opsporings-</u> en /of <u>Winningsvergunning</u> voor het opsporen of winnen van <u>Koolwaterstoffen</u> .
Werkplan ¹²	Plan van de <u>Vergunninghouder</u> met de planning van lopende en toekomstige activiteiten en investeringen en de daarbij behorende <u>Aanvragen</u> .
Winningsvergunning	Een vergunning voor het winnen van <u>Koolwaterstoffen</u> , alsmede voor het opsporen van <u>Koolwaterstoffen</u> .

Artikel 2. Actief samenwerken

- 2.1 Partijen erkennen dat optimalisatie van gaswinning, waaronder wordt verstaan het zoveel mogelijk invullen van de binnenlandse gasvraag met binnenlandse productie en binnen het Klimaatakkoord van Parijs, nodig is ten behoeve van de Nederlandse energieleveringszekerheid. Partijen erkennen dat voor de optimalisatie van gaswinning er aanvullend op het huidige systeem waarbinnen gaswinning nu plaatsvindt afspraken kunnen worden gemaakt. Deze aanvullende afspraken zijn neergelegd in dit Sectorakkoord. Partijen zijn doordrongen van het belang en de urgentie van de afspraken in dit Sectorakkoord, en zetten zich voluit in om de afspraken tot uitvoering te brengen.
- 2.2 Met het oog op de optimalisatie van gaswinning werken Partijen intensief samen om knelpunten te voorkomen of weg te nemen en het investeringsklimaat aantrekkelijker te maken. Hierbij is de vigerende wet- en regelgeving leidend. Partijen hebben voor de optimalisatie van gaswinning elk hun eigen taken en verantwoordelijkheden. Deze zijn in lijn met hun wettelijke bevoegdheden, rechten en plichten en zijn als volgt:
- KGK spant zich in om, binnen de vigerende juridische en politieke kaders en randvoorwaarden, belemmeringen weg te nemen in beleid en in uitvoering en in wet- en regelgeving om de gewenste optimalisatie van de Nederlandse gaswinning mogelijk te maken. Daarmee verband houdend zal KGK voor zover relevant bij andere onderdelen van de Rijksoverheid, en decentrale overheden, de thema's zoals opgenomen in dit Sectorakkoord agenderen;
 - Element NL vertegenwoordigt de Vergunninghouders en Beheerders die in Nederland actief (willen) zijn en faciliteert de intensivering van de samenwerking binnen de sector, waarbij (potentiële) Vergunninghouders en Beheerders zo veel als haalbaar werken vanuit een Eén-operator-gedachte. Vergunninghouders en Beheerders zetten zich gezamenlijk in voor een optimale productie van Koolwaterstoffen in Nederland conform de afspraken in dit Sectorakkoord. Vergunninghouders en Beheerders handelen in de context van de in Nederland geldende randvoorwaarden voor olie- en gaswinning. Daarbij zijn zij gebonden aan de standaarden van, vaak internationale, hoofdkantoren waar ook de economische afwegingen voor het nemen van investeringsbeslissingen plaatsvinden;
 - EBN vult haar deelname aan opsporings- en winningswerkzaamheden en inlichtingen aan KGK proactief in. Hier wordt steeds het belang van doelmatige opsporing en winning en planmatig beheer voor ogen gehouden. Naast continuering van haar huidige activiteiten, coördineert EBN de Regioprogrammering, deelt EBN informatie met Partijen en zet EBN eventuele nieuwe instrumenten in bij invulling van deze taken ter invulling van dit Sectorakkoord.
- 2.3 Partijen stellen uiterlijk 31 december 2025 een convenant op met betrekking tot datadeling op basis van de uitgangspunten in Bijlage B.

¹² In het Mijnbouwbesluit en de Mijnbouwregeling wordt ook de term werkplan gebruikt, het gebruik van de definitie Werkplan in dit Sectorakkoord wijkt hiervan af en heeft in dit Sectorakkoord een beperktere reikwijdte dan in de Mijnbouwregeling.

Artikel 3. Mitigeren financiële risico's voor verhoging investeringsniveau

- 3.1 Partijen onderschrijven de noodzaak voor de verhoging van het aantal opsporingsactiviteiten. Om hier aan bij te dragen, verkent KGG de wenselijkheid om EBN in specifieke gevallen een (financieel) aandeel van maximaal 85% te kunnen laten nemen in exploratieprojecten. Als dit wenselijk is, wordt dit voorstel voor aanpassing van de Mijnbouwwet uitgewerkt en in procedure gebracht. Aan het vergroten van het aandeel van de marktconforme deelname door EBN in opsporingsactiviteiten worden in elk geval voorwaarden verbonden om het publieke belang te waarborgen en marktverstoring te voorkomen.
- 3.2 Voor de toekomstige kosten van de verplichte ontmanteling van een Mijnbouwwerk of Pijpleiding bouwt de Vergunninghouder een ontmantelingsvoorziening op. De jaarlijkse toevoeging aan deze voorziening verlaagt de jaarlijks belastbare winst en daarmee het jaarlijks te betalen winstaandeel van de Vergunninghouder. De vrijval van de voorziening, zoals bij de overdracht aan een derde partij, kan tot belastingheffing leiden. Partijen constateren dat het voorgaande tot een mogelijke belemmering van nieuwe toetreders tot de Nederlandse markt kan leiden met als gevolg dat nieuwe investeringen uitblijven. Partijen spreken in dit kader het volgende af:
- De wet kent reeds een aantal mogelijkheden om de overdracht van een bedrijf fiscaal geruisloos vorm te geven. Met het oog op het verkrijgen van meer duidelijkheid omtrent de toepassing van die mogelijkheden biedt de Belastingdienst elke belastingplichtige de gelegenheid om via een bespreking vooraf zekerheid over de toepassing van fiscale wet- en regelgeving te vragen.
 - KGG gaat met de sector en het ministerie van Financiën in gesprek over de door Partijen geconstateerde potentiële belemmering in de Mijnbouwwet ten aanzien van de fiscale claim op de winst (positief of negatief) die wordt behaald bij de overdracht van een Winningsvergunning.

Artikel 4. Aanvragen en verlenen van vergunningen

- 4.1 Een voorspelbaar en zorgvuldig vergunningverleningsproces is van groot belang voor de Nederlandse gaswinning. Met het oog hierop werken KGG en Aanvragers (pro)actief samen, ieder vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheid. Daarvoor spreken Partijen het volgende af:
- KGG en Aanvragers werken (pro)actief samen bij het behandelen van Aanvragen;
 - KGG en Aanvragers voeren overleg mocht er onzekerheid ontstaan ten aanzien van het vergunningverleningsproces danwel wanneer van de afspraken dreigt te worden afgeweken;
 - KGG en Aanvragers spannen zich in om te zorgen dat er in de praktijk een voorspelbaar en zorgvuldig vergunningverleningsproces ontstaat binnen wettelijke vereisten en redelijke termijnen.
- 4.2 Partijen spreken het volgende af over termijnen:
- Binnen twee weken na ontvangst van een Aanvraag controleert KGG of de Aanvraag in behandeling kan worden genomen in de zin van artikel 4:5 Awb (ontvankelijkheidstoets);
 - Zodra, en onder voorwaarde dat, de Aanvraag ontvankelijk is maakt KGG met de Aanvrager afspraken over de termijn waarbinnen een besluit zou kunnen worden genomen met het oog op tijdige besluitvorming binnen wettelijke vereisten en redelijke termijnen.
- 4.3 Partijen zetten zich in om het Vergunningsproces vlot, efficiënt en transparant in te richten, en zullen:
- De Branchedocumenten gezamenlijk actualiseren en waar nodig uitbreiden (n.a.v. ervaringen en de Omgevingswet) en daartoe voor 1 juni 2025 een planning afspreken. De Branchedocumenten zullen vervolgens uitgangspunt zijn voor het vergunningsproces;
 - Indien gewenst, voorafgaand aan het indienen van de Aanvraag, een vooroverleg houden tussen KGG en de Aanvrager, over de inhoud van de Aanvraag, de vergunning en het te volgen proces;
 - Indien relevant en/of gewenst één of meerdere Adviseurs voor het vooroverleg uitnodigen.

- 4.4 Aanvragers zullen daarnaast:
- Ieder een vast contactpersoon aanwijzen die periodiek overleg voert met de contactpersoon van KGG over het Werkplan en andere aan het vergunningsproces gerelateerde kwesties;
 - Zorgdragen voor tijdige indiening van een ontvankelijke Aanvraag en daarvoor een tijdige voorankondiging doen;
 - Tijdig reageren op aanvullende vragen en/of verzoeken van KGG;
 - Tijdig vóór het verstrijken van een einddatum van bijvoorbeeld een vergunning of winningsplan een Aanvraag voor verlenging indienen, zodat besluitvorming redelijkerwijs kan hebben plaatsgevonden vóór die einddatum.
 - KGG periodiek informeren over hun plannen en benodigde vergunningen en daarbij een planning overleggen.
- 4.5 KGG zal daarnaast:
- Een vast contactpersoon per Vergunninghouder en/of Aanvrager aanwijzen die periodiek overleg voert met de contactpersoon van de Vergunninghouder en/of Aanvrager over het Werkplan en andere aan het vergunningsproces gerelateerde kwesties;
 - Indien gewenst en mogelijk, en in elk geval bij Aanvragen voor activiteiten op de Noordzee, Adviezen gelijktijdig aanvragen, teneinde de voortgang van de besluitvorming te versnellen;¹³
 - In het adviesverzoek aangeven welke vragen de Adviseur wordt verzocht te beantwoorden. Tevens worden Adviseurs verzocht in het Advies aan te geven op basis van welke gegevens het Advies tot stand is gekomen. Daarbij is voor een efficiënte besluitvorming van belang dat de advisering is afgestemd op de aard van het te nemen besluit;
 - Adviseurs verzoeken om overige onderwerpen die niet binnen de wettelijke gronden vallen van het te nemen besluit in een aparte reactie op te nemen;
 - Op grond van artikel 3:6, eerste lid, van de Awb aan de Adviseurs aangeven binnen welke termijn een Advies wordt verwacht;
 - Het adviesproces actief coördineren en stroomlijnen, waaronder tijdig en adequaat interveniëren bij mogelijke vertraging.
- 4.6 Partijen zetten zich in om gezamenlijk en doorlopend te onderzoeken of verbeteringen kunnen worden aangebracht aan, en onnodige hindernissen kunnen worden weggenomen uit, de regelgeving die van toepassing is op de gaswinning om de gewenste optimalisatie van de gaswinning in Nederland te bereiken. Elke zes maanden wordt de voortgang op deze afspraken geëvalueerd conform artikel 11.

Artikel 5. Samenwerking tussen (potentiële) Vergunninghouders en Beheerders op de Noordzee

- 5.1 Partijen zien samenwerking, met inachtneming van het mededingingsrecht, tussen (potentiële) Vergunninghouders en Beheerders als een essentiële stap om de gaswinning te stimuleren.
- 5.2 Element NL bevordert de totstandkoming van samenwerkingen op de onderdelen van de exploratie- en productieprocessen waar samenwerking tussen Vergunninghouders en Beheerders leidt tot een grotere economische haalbaarheid van projecten. Jaarlijks rapporteert Element NL over de tot stand gekomen samenwerkingen en de daardoor bereikte effecten.
- 5.3 Vergunninghouders en Beheerders besluiten gezamenlijk voor welk van de kansrijke domeinen een samenwerking wordt aangegaan. Vergunninghouders en Beheerders informeren via Element NL, KGG en EBN hierover.

¹³ Het proces van adviesaanvragen bij gaswinning op land wordt apart geadresseerd in het onshore gedeelte van dit akkoord dat voor het parlementaire zomerreces 2025 wordt vastgesteld, aangezien hier de adviezen van TNO en SodM worden meegestuurd in de adviesvraag naar de andere Adviseurs.

- 5.4 Vergunninghouders, Beheerders en EBN streven naar een zo efficiënt en effectief mogelijke inzet van de offshore infrastructuur inclusief de gerelateerde gasbehandelingsstations op land gezien vanuit de gewenste versnelling van gaswinning op de Noordzee. De mogelijkheid om nieuwe velden met aanvullende volumes aan te sluiten, zowel fysiek als economisch, maakt hier onlosmakelijk onderdeel van uit. Voorbeelden hiervan zijn:
- Het optimaliseren van de processing hubs per Noordzeeregio: dit kan zowel optimalisatie van bestaande platforms zijn, de verdeling van de Koolwaterstoffen over deze platforms en de realisatie van eventuele nieuwe hubs;
 - Het optimaliseren van de afvoerroutes van ontwikkelde en nog niet ontwikkelde voorkomens naar land middels optimalisatie van de lay-out van de bestaande Pijpleidingen, de optimalisatie van de verdeling van de Koolwaterstoffen over de Pijpleidingen en de realisatie van eventuele nieuwe Pijpleidingen;
 - Het optimaliseren van de verdeling van de Koolwaterstoffen over de gasbehandelingsstations op land.
 - Onderzoeken in welke mate grensoverschrijdende Pijpleidingen met omliggende landen kunnen bijdragen aan een efficiënter gebruik van bestaande infrastructuur.
- 5.5 Beheerders, KGG, en EBN onderzoeken in welke mate interconnecties met omliggende landen kunnen bijdragen aan efficiënt gebruik van de bestaande infrastructuur. Dit wordt meegenomen in de te maken afspraken zoals bedoeld in artikel 9.1.

Artikel 6. Regioprogrammering Noordzee

- 6.1 Ter optimalisatie van de gaswinning in de Noordzee wordt gewerkt met Regioprogrammering. Het uitgangspunt van de Regioprogrammering is actieve deelname van (potentiële) Vergunninghouders en Beheerders. Bij het uitvoeren van de Regioprogrammering wordt zoveel mogelijk geacteerd binnen de Eén-operator-gedachte. Voor de gebieden buiten de Noordzeeregio's geldt dat bestaande en nieuwe activiteiten worden voortgezet.
- 6.2 EBN is verantwoordelijk voor de volgende onderdelen van de Regioprogrammering:
- Het komen tot en waar nodig bijstellen van de indeling van de Noordzeeregio's op basis van onder andere (mogelijke) synergie en samenhang voor (potentiële) winning en ontsluitingsmogelijkheden voor infrastructuur, en dat ter goedkeuring voorleggen aan Partijen;
 - Het leiden van het proces om uiterlijk eind 2026 voor elke Noordzeeregio een Regioprogrammering op te stellen. Voor elke Noordzeeregio wordt een Regiotafel ingericht, waaraan de Vergunninghouders en Beheerders die actief zijn in de betreffende Noordzeeregio deelnemen. De volgorde, prioritering en planning van de Noordzeeregio's wordt in afstemming met KGG en Element NL bepaald op basis van de in artikel 6.4 benoemde criteria;
 - Het betrekken van de (potentiële) Vergunninghouders en Beheerders en eventuele andere partijen die actief zijn in een Noordzeeregio bij het opstellen van de Regioprogrammering;
 - Het identificeren en agenderen van eventuele (regionale) belemmeringen en de bijbehorende mitigerende maatregelen en oplossingen met betrekking tot de Eén-operator-gedachte bij de betreffende Vergunninghouder of Beheerder;
 - Het regelmatig, in elk geval eens per half jaar, informeren van KGG over de voortgang en status van de Regioprogrammering;
 - Het zorgdragen voor de uitwisseling van data en informatie met en tussen (potentiële) Vergunninghouders, Beheerders en EBN, waar nodig voor de totstandkoming en uitvoering van de Regioprogrammering, binnen de hiervoor geldende wet- en regelgeving en afspraken uit overeenkomsten. Uitgangspunten voor de data-overdracht zijn opgenomen in Bijlage B.

- 6.3 Voor het opstellen van de Regioprogrammering doorloopt de Regiotafel de volgende stappen:
- Maken van samenwerkingsafspraken over het proces, de werkwijze en het delen van data en informatietransparantie;
 - Vanuit de Eén-operator-gedachte opties optimaliseren voor opsporing, ontwikkeling, winning en operatie in de Noordzeeregio;
 - Identificeren van interne en externe risico's en knelpunten, en het onderzoeken en vervolgens beleggen van mitigerende maatregelen en oplossingen;
 - Het opstellen van een ontwikkelingsplan per Noordzeeregio. Hierin staan de afspraken voor het komende jaar tussen de Vergunninghouders in een Noordzeeregio en een raming van activiteiten voor de opvolgende periode van 5 jaar staan. Deze afspraken worden in overeenstemming met de Eén-operator-gedachte gemaakt. Jaarlijks wordt het ontwikkelingsplan bijgesteld.
- 6.4 EBN doet elk half jaar een voorstel voor de volgorde van de Noordzeeregio's de Regioprogrammering wordt opgesteld, binnen de kaders van het Klimaatakkoord van Parijs en het Noordzeeakkoord. Bij het opstellen van het ontwikkelingsplan, bedoeld in artikel 6.3 lid d, zullen EBN, de Vergunninghouders en Beheerders rekening houden met:
- De beschikbaarheid van infrastructuur en/of het medegebruik in de Noordzeeregio voor andere activiteiten die ruimte nodig hebben;
 - Maximaal mogelijke opsporing en winning van gas.
- 6.5 De actieve deelname van Vergunninghouders en Beheerders bij het uitvoeren van de Regioprogrammering betreft onder andere:
- Zich inzetten om tot een Regioprogrammering te komen, en hiervoor de benodigde informatie met EBN te delen die zij tot hun beschikking hebben, met inachtneming van de daarvoor geldende wet- en regelgeving;
 - De Regioprogrammering uitvoeren die Vergunninghouders en Beheerders met EBN uitwerken en afspreken in het ontwikkelingsplan, leidend tot een besluit over benodigde investeringen in het eerstvolgende jaar en een intentie tot het doen van investeringen conform de investeringsraming in de opvolgende jaren (rekening houdend met de randvoorwaarden van Vergunninghouders en Beheerders zoals aangegeven in artikel 2.2);
 - Elkaar tegen kosten- en risico dekkende vergoeding toegang geven tot de infrastructuur als dat nodig is om gaswinning binnen een Noordzeeregio mogelijk te maken;
 - Mee te werken aan (commerciële) overeenkomsten met andere of nieuwe Vergunninghouders indien deze interesse tonen in gedeeltes van het gebied van een Opsporings- en/of Winningsvergunning waarin geen activiteiten gepland zijn.
- 6.6 Partijen onderschrijven dat de Regioprogrammering een adaptief proces is. De Regioprogrammering wordt vanuit de op dat moment geldende context en kennis opgesteld. Indien er zich nieuwe inzichten voordoen treedt de Regiotafel hierover in overleg om waar nodig de Regioprogrammering hierop aan te passen. EBN en/of elk van de deelnemers aan de Regiotafel kan dat overleg initiëren, waarvan EBN vervolgens de regie op zich neemt.

Artikel 7. Ruimtegebruik op de Noordzee

- 7.1 Partijen erkennen de druk op de schaarse ruimte van de Nederlandse Noordzee en zetten zich ieder binnen hun eigen rol en verantwoordelijkheid in voor zo efficiënt mogelijk ruimtegebruik voor opsporing, winning van Koolwaterstoffen en Ontmanteling van Mijnbouwinstallaties, in ieder geval daar waar het nodig is voor (ontwikkeling van) ander ruimtegebruik en waar geen alternatieven voorhanden zijn. Partijen zetten hiervoor bijvoorbeeld, maar niet limitatief, in op:
- Het minimaliseren van helikoptertransport, conform het Noordzeeakkoord, voor transport van mensen en goederen naar Mijnbouwinstallaties. Er wordt consequent een afweging gemaakt of dit per boot kan en transport per helikopter vermeden kan worden;

- b. Het verder onderzoeken van de ontwikkeling van logistieke hubs in samenwerking met andere energiesectoren;
 - c. Het gebruik maken van nieuwe technieken of (technische) ontwikkeling of innovatie met een positief effect op de vermindering van ruimtebeslag;
 - d. Het zoveel mogelijk beperken van de ecologische voetafdruk en activiteiten natuurbeschermend en -versterkend uit te voeren conform het document 'Afwegingskader natuurvriendelijk bouwen Noordzee – onderzoek naar natuurbeschermende en natuurversterkende maatregelen voor energie-infrastructuur op de Noordzee', zoals vastgelegd in het Noordzeeakkoord.
- 7.2 Partijen onderschrijven dat een gezamenlijke integrale aanpak met spelers uit de verschillende sectoren vereist is om ruimtelijke ordening op de Nederlandse Noordzee te optimaliseren. Dit betekent dat:
- a. Partijen zich binnen hun eigen rol en verantwoordelijkheid inzetten om ruimtegebruik te optimaliseren;
 - b. Partijen hun verantwoordelijkheid nemen om zo vroeg mogelijk hun belangen kenbaar te maken;
 - c. KGG zich inspannt om zo vroeg mogelijk in het ruimtelijke ordeningsproces van de Noordzee de verschillende belangen in verband met het ruimtegebruik voor de opsporing en winning van Koolwaterstoffen en andere belangen voor dat ruimtegebruik te identificeren en te betrekken bij een integrale belangenafweging ten aanzien van de verschillende beleidsterreinen binnen diens portefeuille en deze verschillende belangen in te brengen bij de gremia die verantwoordelijk zijn voor de integrale ruimtelijke planning;
 - d. Aanvragers, KGG en EBN zich ieder binnen hun eigen rol en verantwoordelijkheid inspannen om gezamenlijk maatwerkoplossingen mogelijk te maken voor opsporings-, winnings- en transportactiviteiten op het moment dat nieuw potentieel wordt ontdekt in een gebied waar nog geen winningsactiviteiten plaatsvinden en het gebied al voor andere (toekomstige) activiteiten is aangewezen (bijv. windenergie). Hierbij wordt, in lijn met artikel 5.14 uit het Noordzeeakkoord, waar mogelijk gezocht naar adaptieve planning en maatwerkoplossingen om de ondergrondse potentie zoveel mogelijk te benutten, daarbij rekening houdend met andere belangen op de Noordzee. Meervoudig ruimtegebruik en medegebruik zijn daarbij het uitgangspunt.
- 7.3 Met het oog op tijdig kunnen winnen van de beschikbare Koolwaterstofvoorraden zetten Partijen binnen hun eigen rol en verantwoordelijkheid in op:
- a. Het in principe eerst opsporen en leeg produceren van Koolwaterstoffen uit velden binnen de economische levensduur van het betreffende veld, alvorens over te gaan tot ander gebruik van deze voorkomens. Hierbij dienen afwegingen rondom de winning van de resterende gasvolumes ten behoeve van tijdig en planmatig kunnen starten van ander gebruik te worden meegenomen;
 - b. Eventueel uitvoeren van mijnbouwactiviteiten in N2000- en KRM¹⁴-gebieden. Voor N2000-gebieden worden activiteiten uitgevoerd binnen de daarvoor gestelde kaders waaronder het Noordzeeakkoord;
 - c. Daar waar de aard en de ontwikkeling van de defensieactiviteiten dit toelaten, wordt onderzoek gedaan naar medegebruik van militaire gebieden om dit onder voorwaarden mogelijk te maken.

¹⁴ KRM: Kader Richtlijn Mariene Strategie.

Artikel 8. Gebruik en afstaan Opsporing- en Winningsvergunning op de Noordzee

- 8.1 Vergunninghouders die geen significante activiteiten (willen) ontplooiën in (een deel van) een Noordzeeregio stellen, conform Artikel 6.5.d, de bijbehorende Opsporings- of Winningsvergunning voor (het betreffende deel van) de Noordzeeregio beschikbaar aan anderen overeenkomstig hetgeen bij of krachtens de Mijnbouwwet voor deze situatie is geregeld en met inachtneming van het mededingingsrecht. Voor zover in overeenstemming met hetgeen bij of krachtens Mijnbouwwet is geregeld en met inachtneming van het mededingingsrecht, ontwikkelen leden van Element NL die actief zijn op de Noordzee daarnaast een Industry Code of Practice (ICoP) voor bestaande Vergunningen zoals opgenomen in Artikel 8.2, en committeren zich hieraan. Ten aanzien van het beschikbaar stellen zijn de volgende voorwaarden van toepassing:
- Er wordt gezien op welke wijze een verdere invulling van definitie van significante activiteiten zoals bedoeld in de artikelen 32a tot en met 32c van de Mijnbouwwet kan worden vormgegeven die voor alle Partijen aanvaardbaar is, waarbij KGG zich desgewenst inspant om mede aan de hand van de in het kader van dit akkoord verkregen input deze definitie uit te werken ten behoeve van de herziening van de Mijnbouwwet;
 - Gebieden waarin geen activiteit conform gemaakte afspraken wordt vertoond, en waarbij de bestaande Vergunninghouder geen activiteitenplan voor de volgende fase kenbaar heeft gemaakt, kunnen beschikbaar komen voor een potentiële (mede)Vergunninghouder. Indien de interesse voor onbenut gebied kenbaar is gemaakt, moet het indienen van een Aanvraag voor de splitsing van de vergunning zo spoedig mogelijk plaatsvinden. Huidige Vergunninghouders moeten de mogelijkheid krijgen om te kiezen voor deelname, of gebruik te maken van toekomstige redelijke inkoopopties;
 - Voorwaarden voor carve-out, back-in opties, overdracht van data of vergunningen en toegang tot infrastructuur zijn bepaald in Artikel 8.3;
 - Potentiële Vergunninghouders die een Aanvraag voor onbenut gebied doen, committeren zich aan een opsporings- en winningsverplichting voor het betreffende gebied mits winning aan de vereiste criteria van de Vergunninghouder voldoet.
- 8.2 De leden van Element NL die actief zijn op de Noordzee formuleren en committeren zich aan een te ontwikkelen ICoP voor bestaande vergunningen, waarin wordt gestreefd naar eerlijke en redelijke voorwaarden voor de overdracht van niet actief gebied, inclusief bijbehorende data en vergunningen. Hierin staan de volgende elementen:
- Verstrekking van informatie;
 - Tijdigheid (geen vertraging in de onderhandelingen);
 - Strikte procedure voor onderhandelingen;
 - Bemiddelaar houdt toezicht op de voortgang;
 - Minimaliseren van belangenverstremeling;
 - Bepalingen rond in-/terugkoop opties, participatie, vergoedingen, overdracht van data en de overdracht van bestaande vergunningen met rechten en plichten voor bestaande, en nieuwe vergunninghouders;
 - Aansprakelijkheden en vrijwaringen.
- 8.3 De leden van Element NL formuleren en volgen de principes en procedures van een te ontwikkelen ICoP voor toegang tot infrastructuur, gebaseerd op het Britse NSTA-systeem, waarin wordt gestreefd naar eerlijke en redelijke voorwaarden voor de toegang tot Mijnbouwwerken. Hierin staan de volgende elementen:
- Verstrekking van informatie;
 - Tijdigheid (geen vertraging in de onderhandelingen);
 - Strikte procedure voor onderhandelingen;
 - Bemiddelaar houdt toezicht op de voortgang;
 - Minimaliseren van belangenverstremeling;
 - Voorwaarden waaronder toegang wordt verstrekt;
 - Scheiding van diensten (ontvlechting);

- h. Eerlijke en redelijke tarieven en voorwaarden;
- i. Aansprakelijkheden en vrijwaringen.

Artikel 9. Transitieperspectief

- 9.1 Partijen onderschrijven dat gaswinning op termijn eindigt, waarbij gaswinning tijdens de Transitiefase en het gebruik van de infrastructuur voor een duurzaam energiesysteem van belang is. Partijen spreken af om binnen 12 maanden na ondertekening van dit Sectorakkoord aanvullende afspraken te maken. Deze afspraken gaan in ieder geval over een integrale afweging voor het Herbestemmen en Hergebruiken van infrastructuur en assets voor nieuwe toepassingen en kunnen indien wenselijk ook grensoverschrijdende Pijpleidingen met buurlanden bevatten, zoals opgenomen in artikel 5.4 onder e, zolang dit ondersteunend is aan de maatregelen in dit akkoord. Uitgangspunt hierbij is het continueren en waar mogelijk intensiveren van bestaande afspraken, zoals:
- a. Het principe "infrastructuur blijft liggen, tenzij" blijft van toepassing;
 - b. De afspraken zoals vastgelegd in het Noordzeeakkoord blijven gelden;
 - c. Het principe dat Hergebruik en Herbestemming, indien veilig en verantwoord, de voorkeur heeft boven nieuwbouw of Ontmanteling.
- 9.2 De Net-Zero Industry Act (NZIA) legt een rechtstreekse verplichting op aan Vergunninghouders om CO₂-injectiecapaciteit te realiseren in 2030. Partijen gaan hier als volgt mee om:
- a. Om duidelijkheid te krijgen over de implicaties en de benodigde invulling van de individuele verplichtingen treden EBN en de Vergunninghouders die een verplichting opgelegd krijgen en/of hebben gekregen vanuit de NZIA in overleg om inzicht te krijgen in de voorgenomen invulling van deze verplichting en brengen in kaart of Vergunninghouders voornemens zijn deze gezamenlijk in de verschillende joint ventures in te gaan vullen;
 - b. KGG, EBN en de Vergunninghouders die een verplichting opgelegd krijgen en/of hebben gekregen werken elk vanuit hun eigen taken en verantwoordelijkheden aan de ontwikkeling van CO₂-injectiecapaciteit en treden waar nodig daarover met elkaar in overleg.
- 9.3 Uiterlijk eind 2026 wordt door Element NL en EBN een aanpak voor ontmanteling en nazorg opgesteld en ter goedkeuring aan KGG voorgelegd.

Artikel 10. Verantwoorde gaswinning op land

- 10.1 Partijen maken voorafgaand aan het zomerreces 2025 aanvullende afspraken over de gaswinning op land tijdens de Transitiefase. Deze afspraken zien in ieder geval toe op de volgende onderwerpen:
- a. De wijze waarop de omgeving betrokken wordt bij de gaswinning op land;
 - b. Waar (mogelijk) wel en niet gas gewonnen wordt met een duidelijk afbouwpad;
 - c. De voorwaarden voor het verantwoord winnen van gas op land en de communicatie daarover;
 - d. Batendeling en andere financiële zaken;
 - e. Proces- en kwaliteitsafspraken voor Partijen ten aanzien van de vergunningverlening;
 - f. Ontmanteling en nazorg.
- 10.2 Bovenstaande nader te maken afspraken worden integraal onderdeel van dit Sectorakkoord.
- 10.3 De in artikel 10.1 genoemde nog te maken afspraken zijn, waar relevant, richtinggevend voor het Programma Duurzaam Gebruik Diepe Ondergrond en voor de wijziging van de Mijnbouwwet.

Artikel 11. Organisatie, monitoring en evaluatie

- 11.1 Elk van de Partijen stelt een vertegenwoordiger aan die namens de desbetreffende Partij gesprekspartner en trekker is voor uitvoering van de afspraken uit het Sectorakkoord. Indien gewenst en van toepassing zal vanuit Element NL één vertegenwoordiger voor Noordzee en één vertegenwoordiger voor land aangesteld worden. Het staat Partijen vrij een andere vertegenwoordiger aan te wijzen. Dit dient schriftelijk gecommuniceerd te worden aan de andere vertegenwoordigers.
- 11.2 Partijen houden maandelijks, tenzij Partijen op termijn een andere frequentie afspreken, een voortgangsoverleg, waarin de opvolging van de afspraken uit het Sectorakkoord worden besproken, knelpunten worden geadresseerd en gezamenlijk oplossingen worden gezocht.
- 11.3 Partijen monitoren en evalueren gezamenlijk de effectiviteit van de afspraken in het Sectorakkoord. Jaarlijks rapporteren Partijen onder regie van KGG in het eerste kwartaal gezamenlijk over de uitvoering van de afspraken uit het Sectorakkoord. Op basis daarvan bepalen Partijen of wijziging van het Sectorakkoord nodig is. De rapportage heeft in elk geval betrekking op:
- a. Uitgevoerde activiteiten op basis van de afspraken opgenomen in het Sectorakkoord. In Bijlage A is neergelegd welke Partij verantwoordelijk is voor het aanleveren van de informatie;
 - b. Bereikte effecten, uitgedrukt in de volgende indicatoren:
 - i. Gerealiseerde en verwachte productie op jaarbasis in relatie tot de huidige verwachtingen, waarbij het doel is dat de gerealiseerde en verwachte productie op basis van de afspraken uit het Sectorakkoord toeneemt. De gerealiseerde productie wordt afgeleid uit het Jaarverslag Delfstoffen en aardwarmte in Nederland dat KGG jaarlijks opstelt. De verwachte productie is een prognose van Vergunninghouders die Element NL aanlevert;
 - ii. Totaal aandeel geproduceerde volumes op zee en op land in verhouding tot de totale Nederlandse gasvraag;
 - iii. Het aantal geboorde putten, onderverdeeld in exploratie, evaluatie en ontwikkeling op basis van de rapportages van TNO.
 - c. Reflectie op de doelstellingen van het Sectorakkoord en mate waarin aanvullende activiteiten nodig zijn.
- 11.4 Minimaal één keer per jaar vindt een overleg plaats tussen de bestuurlijke vertegenwoordigers van elk van de Partijen. In dit overleg worden de samenwerking, de voortgang, de bereikte resultaten en de in artikel 11.3 genoemde rapportage geëvalueerd.

Artikel 12. Wijzigen van het Sectorakkoord

- 12.1 Dit Sectorakkoord bouwt voort op afspraken die voortkomen uit andere (cross)sectorale afspraken. Partijen gaan hier als volgt mee om:
- a. Daar waar gezamenlijk wordt geconstateerd dat voor de uitvoering van de afspraken in het Sectorakkoord aanvullingen of wijzigingen van wet- en regelgeving en geldende afspraken nodig zijn, spannen Partijen zich in om de uitwerking van deze aanvullingen of wijzigingen met bijbehorende agendering te realiseren;
 - b. Op het moment dat bestaande afspraken eindigen of wijzigen, treden Partijen in overleg over de impact daarvan op dit Sectorakkoord, en maken zij afspraken over hoe daarmee om te gaan, waarbij het vertrekpunt is voort te bouwen in de geest van het Sectorakkoord.
- 12.2 Wijzigingen in dit Sectorakkoord hebben geen rechtskracht, tenzij deze schriftelijk zijn aangegeven en door Partijen ondertekend.

Artikel 13. Slotbepalingen

- 13.1 Dit Sectorakkoord treedt in werking met ingang van de dag van ondertekening door alle Partijen en loopt totdat er geen gaswinning meer in Nederland plaatsvindt.
- 13.2 De afspraken in dit Sectorakkoord zijn niet in rechte afdwingbaar aangezien dit Sectorakkoord geen overeenkomst is in de zin van het burgerlijk recht. Indien Partijen niet aan de afspraken (kunnen of willen) voldoen, wordt dit expliciet geagendeerd en besproken in een overleg als bedoeld in artikel 11.4, dat zo spoedig mogelijk zal plaatsvinden.
- 13.3 Alle geschillen in verband met dit Sectorakkoord trachten Partijen in onderling overleg op te lossen. Wanneer dit niet lukt wijzen Partijen gezamenlijk een onafhankelijk bemiddelaar aan. Indien deze bemiddeling niet succesvol is zal het geschil in eerste aanleg worden voorgelegd aan de bevoegde rechter in het arrondissement Den Haag.
- 13.4 Het Sectorakkoord wordt beheerst door en uitgelegd naar Nederlands recht.
- 13.5 Het Sectorakkoord kan tussentijds worden beëindigd indien Partijen dit gezamenlijk in een overleg overeenkomen en dit schriftelijk vastleggen.
- 13.6 Het Sectorakkoord wordt openbaar gemaakt.

Ondertekening

Aldus overeengekomen en in drievoud ondertekend te Den Haag op

Element NL
Gerda Verburg
Voorzitter

Energie Beheer Nederland
Jan Willem van Hoogstraten
Chief Executive Officer

Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Sophie Hermans
Minister van Klimaat en Groene Groei

Bijlage A. Overzicht verantwoordelijkheden

Artikel	Titel	Trekker rapportage
2.	Actief samenwerken	Gezamenlijke reflectie
3.	Mitigeren financiële risico's voor verhoging investeringsniveau	KGG
4.	Aanvragen en verlenen van vergunningen	KGG
5.	Samenwerking tussen (potentiële) <u>Vergunninghouders</u> en <u>Beheerders</u>	Element NL
6.	<u>Regio programmering</u> Noordzee	EBN
7.	Ruimtegebruik op de Noordzee	7.1 Element NL 7.2 KGG 7.3 KGG
8.	Gebruiken afstaan <u>Opsporingsvergunning</u> op de Noordzee	Element NL
9.	Transitieperspectief	KGG

Bijlage B: Uitgangspunten datadeling

Het delen van data levert toegevoegde waarde, maakt binnenlandse investeringen in Nederland mogelijk en zal helpen om de resterende Nederlandse koolwaterstofbronnen te ontsluiten. Daarbij zal het ook andere mogelijkheden zoals CO₂-opslag en geothermische energie ondersteunen. Bij het delen van data gaat het om koolwaterstof gerelateerde informatie, zoals boor-, geofysische, veld- en infrastructuurdata.

De Vergunninghouder die afstand doet van de opsporingsvergunning kan in geen geval aansprakelijk worden gesteld voor directe of indirecte schade die voortvloeit uit het gebruik van enige gedocumenteerde interpretaties en analyses van de data in het afstandsrapport door de nieuwe Vergunninghouder.

Er zijn drie soorten situaties waar overdracht van (ondergrond)data wordt overwogen:

- a. Vergunningenoverdracht als gevolg van een activadeal tussen Element NL-leden;
- b. Overdracht aan een nieuwe Vergunninghouder: de vergunning wordt niet door KGG ingetrokken, maar wordt binnen Element NL-leden overgedragen. Data en een inventarisatie worden overgedragen aan de nieuwe Vergunninghouder;
- c. Overdracht van data aan een andersoortige operator (niet Exploratie & Productie (hierna: E&P)) en aan TNO (voor openbaar gebruik om verdere investeringen van andere partijen te ondersteunen). Hierbij wordt niet de reguliere wachttijd van 5 jaar gehanteerd. Een verlatingsrapport (relinquishment report) wordt geschreven door de Vergunninghouder volgens het template voor "Afstandsrapport Nederlandse vergunning" en samen met de data aan TNO ter beschikking gesteld voor openbaar gebruik. In het nog op te stellen dataconvenant wordt nader gespecificeerd welke typen ondergrondkaarten opgenomen worden in het verlatingsrapport.

Voor de bovenstaande situaties, kan data overdracht worden toegepast op:

- a. Prospects in open gebied (overweeg afstemming met de EBN-database over prospects in open gebied);
- b. Synchronisatie van de vrijgave van seismische ruwe data en de laatste reprocessing daarvan (incl. reprocessing rapport) zonder de interpretatie daarvan. Dit omvat bijvoorbeeld de field tapes, near-mid-far data, velocity data, diepte en log data en depths and logs data;
- c. Verkorting van de vertrouwelijkheidsperiode kan worden toegepast in de volgende situaties:
 - I. Direct delen van seismische ruwe en opnieuw verwerkte niet-geïnterpreteerde data, alleen bij vrijwillige afstand van de vergunning;
 - II. 5 jaar vertrouwelijkheidsperiode blijft in gevallen waarin verlenging van de vergunning is aangevraagd, maar niet verleend;
 - III. 10 jaar vertrouwelijkheidsperiode voor multiclient onderzoeken kan worden weggelaten als vereiste, vanwege de huidige afwezigheid van multiclient data en markt.
- d. Directe vrijgave van data na vrijwillige beëindiging van de vergunning, of wanneer juridische procedures (geschillen, rechtszaken, etc.) zijn afgerond en gesloten;
- e. Kenmerkende data (zoals diepte onder NAP, kH, GIIP, etc.), maar alleen voor statische parameters en exclusief ultieme reserves, saturatie en winningsfactoren. Kenmerkende data kan verder worden gedefinieerd in het nog te sluiten dataconvenant;
- f. Voor zover nog niet onderdeel van het huidige wettelijke kader over datadeling de drukdata, maar alleen voor statische drukken (niet voor dynamische data);
- g. De productiedata van voor 2003 wordt op veldniveau beschikbaar gemaakt;
- h. In de considerans van het dataconvenant opnemen dat:
 - I. Bij afstand doen aan een Groene energie operator (niet E&P) of de Staat, kunnen werkprogramma's, dagrapportages en eindrapportages over het aanleggen, repareren en Buiten gebruik stellen van boorgaten (die als administratieve verplichting aan SodM worden verstrekt) vanuit SodM, zover nog niet al doorgezonden aan TNO, via SodM aan TNO beschikbaar gesteld worden ter datadeling;
 - II. Uitvoerders delfstofwinning die Nederland gaan verlaten nemen zich voor om kernen en cuttings niet te vernietigen en beschikbaar te maken voor openbaar gebruik via TNO.

Template voor Afstandsrapport Nederlandse vergunning

Dit rapport moet een volledige samenvatting bevatten van het werk dat is uitgevoerd op de Opsporingsvergunning, eventuele studies en de resultaten daarvan, en een verslag van de prospects voor het gebied waarvan de vergunning wordt overgedragen.

Het rapport wordt uiterlijk 3 maanden na de overdracht van de vergunning voltooid en moet bevatten:

1. Managementsamenvatting:
 - Een beknopte samenvatting van de inhoud van het afstandsrapport, uitgevoerd werk, en redenen voor afstand van het gebied.
2. Informatie over de vergunning:
 - Locatiekaart, blokken, duur, deelnemers, vergunning en vergunning wijzigingen, verleende verlengingen;
3. Database:
 - Bestaande boorputdatabase die individuele boorputdata van vóór 2003 omvat, behalve voor productiedata die op veldbasis moet blijven;
 - Bestaande geofysische database: 2D Seismisch, 3D Seismisch en andere geofysische onderzoeken;
4. Samenvatting van de oorspronkelijke opsporingsvergunningaanvraag:
 - Beschrijving van de oorspronkelijke opsporing en ontdekte prospects;
 - Toegezegd werkprogramma (studies, seismisch, boren) en duur;
 - Voorwaardelijke verplichtingen en duur;
5. Samenvatting van het uitgevoerde werkprogramma:
 - Beschrijving van het uitgevoerde opsporingswerk (d.w.z. post-well analyse en/of relevante, grotere studies of ander technisch werk), veranderingen in begrip van het Petroleumsysteem (combinatie van gesteenten met een hoog gehalte aan Koolwaterstoffen);
 - Opmerkingen over resterende prospectiviteit en reden voor afstand.
6. Ondergrondkaarten in geschikte resolutie.
 - Minimaal een locatiekaart.
 - Een structuurkaart.
 - Illustratieve seismische secties en illustratieve geoseismische dwarsdoorsnede(s).

Voetnoten:

- I. Het is belangrijk dat de indienende Vergunninghouder bevestigt, in het rapport, dat TNO vrij is om het rapport te publiceren en dat alle eigendomsrechten van derden (op eventuele opgenomen data en/of interpretaties) zijn overwogen, en naar behoren zijn vrijgegeven voor publicatiedoeleinden.
- II. Alle geofysische/ seismische data betreffen seismische ruwe en opnieuw verwerkte niet-geïnterpreteerde data.

Dit is een gezamenlijke uitgave van:
KGG, EBN en Element NL

April 2025